

SPRAWOZDANIA

Marcin Trybulec

Kultura, komunikacja i poznanie. Konferencyjne debaty nad poznawczo-kulturowymi funkcjami mediów i komunikacji

---

W dniach od siódmego do dziewiątego maja 2012 roku na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa zatytułowana *Culture Communication and Cognition*. Konferencję współorganizował Zakład Ontologii i Teorii Poznania IF UMCS wraz z Zakładem Antropologii Słowa IKP UW oraz Polskim Towarzystwem Kognitywistycznym. W skład komitetu naukowego konferencji weszli: D.R. Olson (University of Toronto, Kanada), J. Meyrowitz (University of New Hampshire, USA), L. Strate (Fordham University, USA) oraz G. Godlewski (Uniwersytet Warszawski), U. Żegleń i T. Komendziński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), Z. Muszyński (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej). Honorowy patronat nad konferencją objęła Ambasada Kanadyjska.

Podczas konferencji referaty wygłosiło pięćdziesięciu dwóch prelegentów z Polski i zagranicy. Organizatorzy mieli przyjemność gościć badaczy z Kanady, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Portugalii, Hiszpanii, Holandii oraz Finlandii i Ukrainy. Zaproponowana problematyka kulturowego oddziaływania mediów i komunikacji jest popularnym i doniosłym tematem poruszonym w ramach szczegółowych dyscyplin humanistyki. Jednym z głównych celów konferencji było filozoficzne pogłębienie i ugruntowanie rozdrobnionych analiz prowadzonych w tak różnorodnych metodologicznie dziedzinach, jak medioznawstwo, kulturoznawstwo, literaturoznawstwo, psychologia, socjologia czy antropologia.

Pierwszy dzień obrad rozpoczął się plenarnym wykładem Davida R. Olsona z University of Toronto. Podczas wykładu zatytułowanego *Literacy and the Languages of Rationality* zaprezentował on oryginalne badania dotyczące pojęciowych i poznawczych konsekwencji piśmienności. Argumentował, iż dzięki użyciu pisma możliwe staje się rozwinięcie swoistej metalingwistycznej postawy poznawczo-komunikacyjnej. Metalingwistyczna świadomość językowa pozwala poddać bezpośredniej refleksji zjawiska z różnych poziomów organizacji mowy (fonemy,

morfemy, leksemy, wypowiedzenia). Dzięki procesowi uświadamiania sobie zjawisk językowych zmienia się nie tylko sposób rozumienia języka, ale również sposób interpretowania rzeczywistości pozajęzykowej. To ogólne twierdzenie uzasadniono szczegółową analizą sposobów użycia słów odnoszących się do relacji logicznych – tj. „nie”, „lub”, „i” – przez niepiśmienne dzieci i piśmiennych dorosłych.

Problematyka poruszona przez Olsona była kontynuowana w kolejnych sekcjach tematycznych m.in. przez Georga Theinera (Villanova University), Manuełę Ungureanu (University of British Columbia Okanagan) oraz przez Grzegorza Godlewskiego (Uniwersytet Warszawski) i jego współpracownice: Agatę Sikorę, Olę Kaczmarek, Martę Rakoczy i Agnieszkę Karpowicz (UW).

Georg Theiner, austriacki kognitywista pracujący w USA, zaprezentował nowatorską propozycję uzupełnienia antropologicznych dociekań, prowadzonych w obrębie teorii piśmienności, badaniami z zakresu kognitywistycznych teorii rozszerzonego umysłu i poznania usytuowanego. Wygłoszony przez Ungureanu referat zatytułowany *Representations of the Literate Minds* bezpośrednio i krytycznie nawiązywał do zaprezentowanej przez Olsona koncepcji kompetencji metalingwistycznych, proponując jej oryginalne rozwinięcie. Referat Godlewskiego podejmował problematykę opozycji między kulturą oralną i piśmienną z perspektywy antropologii kulturowej, sygnalizując poważne przeszkody epistemiczne, stojące na drodze do pełnego zrozumienia sposobu funkcjonowania umysłu ludzi niepiśmiennych.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się wykładem plenarnym Jana Sleutelsa z Leiden University zatytułowanym *Help, My Parents are Guttenborgs!*. Celem wykładu było wykazanie teoretycznej i metodologicznej doniosłości Szkoły z Toronto dla współczesnej psychologii poznawczej oraz filozofii umysłu. Autor argumentował również, iż teoria umysłu rozszerzonego pomaga w zrozumieniu złożonych zależności istniejących między ludzkim umysłem a technologiami komunikacyjnymi. Problematyka „technologii intelektu” oraz „praktyk epistemicznych” powróciła po krótkiej przerwie w postaci dyskusji panelowej zatytułowanej *Between Writing Thinking and Knowing: World on the Paper or World in the Mind?*, którą poprowadził Tomasz Komendziński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika).

W czasie konferencji zarysowało się kilka zwartych tematycznie grup badawczych skupionych wokół problematyki języka i sposobów reprezentacji wiedzy w aspekcie ich funkcji poznawczych. Na uwagę zasługują grupy reprezentujące filozofię nauki (W. Sady, A. Koterski, A. Siitonen, J. Palomäki), filozofię języka (M. Tałasiewicz, N. Pietrulenicz, M. Witek) socjologiczne studia przypadków (A. Łaska-Formejster, K. Kubala, M. Kotras, K. Meszasz). Dokładny program konferencji oraz szersze informacje dotyczące wybranych autorów znaleźć można na stronie konferencji: <http://culturecommcog.wordpress.com>.

Zapoczątkowana podczas konferencji współpraca jest kontynuowana w celu przygotowania specjalnego numeru czasopisma „Dialogue and Universalism”, wydawanego przez Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk.